

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena na leto doma 20 Din. V Ameriko cena na leto 70 Din. Cena M. Lista je doma 5 Din, v Ameriko 30 Din. ki oba lista majo i sirote dobijo kalendar brezplačno. Ki pa samo ednoga, ga dobijo za polovično ceno.

„Vredništvo i opravištvo Novin je v Črensovcih, Prekmurje“.

Vrednik Klekl Jožef, vp. plebanoš v Črensovcih.

Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali opravištvo Novin v Črensovce, Prekmurje. Oglasi, (inzerati) se tudi tu sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar za večkrat popust od 5% do 40%.

Dužnosti pred volitvami.

Od volitev je odvisno, kakše bo ravnanje v orsagi: pravično ali krivično. Volitve pa samo tak prinesejo pravično ravnanje, če se zvolijo pravični, pošteni možje za poslance. Ka se pa takši zvolijo, je potrebno dvoje dužnost izvršiti pred volitvami: dužnost molitve i dužnost dela. Maticerkev vsikdar opomina svoje ovce pred volitvami, naj molijo i pazijo, koga zvolijo. Molitev je pred vsem potrebna. Ta rosi boži blagoslov i otopi meče, pa odkrije laži sovražnikov. Molite pred volitvami. Molitev je tisto orožje, šteto je vsikdar zmagalo, če je bilo stanovitno. Zato naj zmagajo krščanske stranke, štete želejo svetko dobro ljudstvu i branijo njegovo duševno bogastvo i vero, moremo vsaki den moliti do 18. marca, posebno pa te den. Ne pozabite, dobre duše, vsaki den molite za srečen izid dobrih volitev. To je v prvoy vrsti potrebno delo. To delo je dvoje: delo z listi i delo z gučom. Delo z listi sloji v tōm, ka širimo liste naše stranke, predvsem naše „Novine.“ Stopite vkup dvoji, troji še štirje pa si je naročite. Čas volitev je čas noči i tmice. Dober list je posvet v toj temi. Naročite i čitate Novine vsi, vsaka hiža katoličanska i evangeličanska, ki je premožen pa naj nasleduje g. Škafar Jožefa z Beltinec, ki je sam za pet sirot plačao Novine, i naj plača sirotam čtenje, ka je brezvorni ljudje ne zapelajo v svoj tabor. Eden votum dosta vaga, včas odloči edno osebo poslanca. Hūdoba ma peneze, podpira svoja dela, pravica je pa sirota bila vsikdar i je še zdaj. Zato ki more naj pomaga sirotam. Skopacje ne bodimo. Delo z gučom pa v tom stoji, ka idemo včas okoli pa pazimo, jeli ne lazijo gde okoli zgrabljivi vucje, ki bi ljudstvo sagali, trgali. Ki more, naj ide okoli i razsveti ljudi od naše krščanske stranke. Ki ne more iti okoli, naj doma pri sosidah gleda okoli i pove kakšo reč za našo stranko. V časi edna reč prinesē celo več glasov. Že naprej opominajmo ljudi, ka de vsakši šo volit.

V našoj Slovenskoj Krajini mo volili dva poslanca. Mamo na računi dva domačiva človeka, ednoga evangeličanca i ednoga katoličanca. Težijo naz vse edne novole, eden čreveš nas guči, edno ščemo vsi Slovenje: dobro našoj Krajini. Zakaj bi se zato v stranke ločili? Mi vsi, katoličanci, evangeličanci, izraeltje i kalvinci, Slovenje, Madjari i Nemci smo prebivalci edne iste Krajine i mamo edne iste potrebine, zato mo volili naše domače ljudi na našoj domačoj delavskoj i Kmečkoj Zvezi.

Spravišča zavüpnikov Kmečke Zveze.

Vsi odborniki kmečkih zvez i drugi naši pristaši vsakoga verevadlivanja se pozovejo, naj pridejo na naša spravišča. Ta do se vršila:

9. januara, v tork v Črensovcih. Sem pridejo zavüpniki z D. Lendavske, Törjanske, Črensovske, Dobrovniške fare, nađale z občin: Odranci, Melinci, Filovci, Strehovci.

10. januara, v tork v M. Soboti. Sem pride zavüpniki z Sobočke, Beltinske, Tišinske, Martjanske, moravske, puconske i sebeštjanske fare.

11. v četrv v Križovcih, za Križovsko, Bedeničko, Domanjšovsko, Nedelsko, Petrovsko, Dolensko i Markovsko faro.

12. v petek, v G. Lendavi, za gračko, jürjensko, jelensko, slavečko, bodonsko i cankovsko faro pa občini Trdkova, Martinje.

Pridite dobri naši možje.

Vodstvo stranke.

NEDELA.

Po treh králjih I. Evangelium sv. Lukača II. God. sv. Družine: Jezusa Marije i sv. Jožefa. Dvanajst let star Jezusek pride brez krivde D. Marije i sv. Jožefa na zgūbo. Tri dni ga jočič iščeta Dev. Marija i sv. Jožef. Najdeta ga v cerkvi. Jezusa zgūbimo po smrtnom grehi. Najdemo ga nazaj po dobroj spovedi.

Trpljenje Gospodovo.

„Ovi vsi, ki po poti prekidete, poglejte i vidite, če je bolečina kak je moja bolečina.“ Žal. pes. I. 12.)

Veselite se grešniki, na te den žalüvanja (na veliki petek); zmagali ste; vrisakajte li, radüjte se, i ponosno zdignite svoje glave; vaš namen se je posrečo. Vi ste s svojim okornim, grešnim življenjom vse mogoče včinoli, ka bi nedužnoga Sina božega z poti spravili, si ž njim slabo djali, ga vrgli, ga vmorili. Zgodilo se je. Hūdobne roke „so ga odpravile z dežele živih“ (Is. 53. 8.)

Glejte, jaz ravno zdaj prihajam z Kalvarije i vam prinašam zanesljiv glas, ka je pred nebrotov vnožinov nagi, zapuščen, ošpbtan, po trivdrotnoj bolečoj smrtnoj borbi na križi dušo pušto. Vam je povoli, vi brezsrčni? Ste zadovoljni zdaj? Ka bi želeli zdaj ešče več? Ali bi morebit sami radi gor na Kalvarijo prišli, da bi oči pasli na toj prijetnoj igri? Da bi z lastnimi očmi gledali rane, štete ste njemi, čeravno nej z lastnimi rokami, odprli? Da bi vidili, kak vizi njegov meso za volo vaše nasladnosti, razcotano? Kak je njegova glava za volo vaše nečimurnosti boleče prebodjena, kak so njegova vüsta zavolo čemera vaših ogrizavanj z britkostjov napunjena? Če to želite, ta hodite, jaz vas gor pripelam, da vam spunim želenje. „Hodite, mi ščemo na Gospodovo goro priti“ (Is. 2. 3). All jaz ne vem, če vam tudi ne bo silo joč, če ta gor pridete.

Pomlim, ka sem od kralja Selenkusa čteo ka je on, potom ka so ga z njegovoga kraljestva pregnali i ka se njemi je ladja razbila, nagi ležao na bregi, kama so ga vrgli valovje; z najveškov radostjov so se popaščili njegovi puntarski podložniki na to mesto, da se njegovoj nesreči veselijo. Ali kak so opazili, da zapuščeno, teško dihajoč, brez obleke, brez topline i brez vse pomoči leži na bregi goli, nedovedoč so se na takše vsmiljenje genoi do svojega vladara, da so ga gorzdignoli, nazaj na tron posadili i stem jasno posvedočili, da nikdar ne bi te grozovitosti naredili, če bi pred izvršitvov spoznali njuvo právo bistvo.

Vüпам se, ka bi vi dnes z svojim králjom ravno to včinoli, če bi se njemi ešče dalo kaj pomagati. Ali, žalostno, njega je na širokom morji njegovoga trpljenja nesamo vihér zadobišo i v smrtno stisko spravo, nego on se je potuno i potōpo, tak da od njega drugo nej viditi, kak njegovo mrtvo telo. Pa čiravno ste trdoga srca kak navadno, konči edno skuzo miloga sočütja njemi li ne te mogli odpovedati.

Ja, vözvütemi, ešče njegovi mantralci šteti so njemi z grobimi rokami žile odprli, meso razdrapali, kotrige iz stav zvinoli, tej so tudi ravno zdaj prišli dol z gore i so se kak osramočeni ali spokorjeni ljudje v prsi bili. (Luk. 23. 48) Kak se ne bi zato i vi genoli, da je vaše srce popelnoma ešče nej podivjalo? Oj, če vidim, kak se bliščijo skuzé vu vaših očaj, štete mi tolnačijo vaše genjenje, vaše sočütje; le naj vam tečejo neprenehoma; da če ste vi kda meli pravi zrok za joč, te ga mate zdaj.

Uradna naznanila.

Razpis nadučiteljskih ino učiteljskih služb

na državnih, občinskih ino verskih šolah v Prekmurji za stalno namestitev. Odlok višjega šolskoga sveta z dne 4. 11. 1922. šte. 14776.

Adrijanci: 1 mesti za učitelja vodjo, Andrejci: 1 učit. vodjo, Brežavci: 1 učit. vodjo, Budinci: 1 učit. vodjo, Dolnji Slaveči: 1 nadučitelja, 1 za učiteljico, Duga ves: 1 za nadučitelja, 1 za učitelja, 2 za učiteljici, Fokovci: 1 za nadučitelja, 1 za učiteljico, Gančani: 1 za nadučitelja, 1 za učitelja, 1 za učiteljico, Gederovci: 1 za nadučitelja, 1 za učiteljico, Gerlinci: 1 za nadučitelja, 1 za učiteljico, Koprivnik: 1 za nadučitelja, 1 za učitelja, 2 za učiteljici, Kramarovi: 1 za nadučitelja, Krog: za nadučitelja ino učiteljico, Kupšinci: za nadučitelja ino za učiteljico, Kuzdoblani: 1 za nadučitelja, 1 za učitelja ino 1 za učiteljico, Mačkovci: za nadučitelja ino učiteljico, Markovci: za nadučitelja, za učitelja ino učiteljico, Melinci: za nadučitelja ino učiteljico, Moščanci: za vodjo 1 mesto, M. Sobota: za 3 učitelje ino 1 učiteljico, Prosenjakovci: 1 za nadučitelja, Radmožanci: za nadučitelja ino učiteljico, Svetahovci: 1 za vodjo, Srdica: 1 za nadučitelja, za učitelja ino 1 za učiteljico, Tešanovci: 1 za vodja, Trtkova: 1 za nadučitelja, 1 za učiteljico, Vidonci: 1 za nadučitelja 1 za učiteljico, Vuča Gomila: za vodjo.

Pravilno opremljene prošnje trebe vložiti do 31. januara 1923. na okrajno glavarstvo, šolski oddelek v Murskoj Soboti.

Mesta na verskih šolah: Beltinci: r. k. 1 za nadučitelja, 1 za učitelja, 3 za učiteljice, Bodonci: evang. 1 za nadučitelja, 1 za učiteljico, Bogojina: 1 za nadučitelja, 2 za učitelja, 3 za učiteljice, Cankova: za učitelja, za učiteljico, Čentiba: za nadučitelja, za učiteljico, Črensovci: 1 za učiteljico, Dobrovnik: za nadučitelja, 2 za učitelja, 3 za učiteljice, Dokležovje: 1 za nadučitelja, 1 za učiteljico, Dol. Bistrica: za nadučitelja, za učiteljico, Fukšinci: za vodjo, Gaberje: za nadučitelja, za učiteljico, G. Lendava: za nadučitelja, za učiteljico, G. Slaveči evang: za vodjo, G. Lakoš r. k: za nadučitelja, Gomilica: za nadučitelja, za učiteljico, Hotiza: za nadučitelja ino učiteljico, Ivanci: za vodjo, Ižekovci: za nadučitelja ino za učiteljico, Sv. Jurij: za nadučitelja ino za učiteljico, Kančovci: za vodjo, Kapca: za nadučitelja ino učiteljico, Kobilje: za nadučitelja ino za učiteljico, Križevci evang: za nadučitelja, 1 za učiteljico, Lipa r. k. Lipovci: Martjanci: ravnok, Moravci evang: 1 za vodjo, Odranci r. k: za nadučitelja, 1 za učitelja, 2 za učiteljici, Pečarovci r. k: za vodjo, Pečarovci evang: za vodjo, Petišovci r. k. za nadučitelja, 1 za učiteljico, Petrovci evang: za vodjo, Sr. Bistrica: 1 za učitelja, 2 za učiteljici, Pertoča: 1 za nadučitelja, za učitelja, i n o z a učiteljico, Puconci evang: za nadučitelja ino za učiteljico, Tišina: za učiteljico, Trnje: za nadučitelja, za učiteljico, Turnišče: 1 za nadučitelja, 2 za učitelja ino 3 za učiteljice, Velka Polana: 1 za nadučitelja, 1 za učitelja, 1 za učiteljico, Velki Dolenci: za nadučitelja, 1 za učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati na krajni šol. svet (šolski stolec) do 31. januara 1923. (Vsaki ki na srci nosi bodočnost narōda bodisi na tom. bodisi na drugom sveti, naj se poskrbi, ka dobimo dobre verske učitelje i učitelice. Šolski stolci pazite! S svojimi duhovnikisi pogučite! V krščanske šole krščansko misleče učitelje vzememo samo. Vr.)

Prosimo vse, naj pošljejo to prvo številko „Novin“ nazaj, če je ne namenijo obdržati. Ne trebe štemplna gor, samo se na tisti ovitek, v šterom so prišle Novine, gorzapiše: nazaj. To včinite tudi širitelje! Najraj smo pa, če prosite ešče več Novin, ne ka bi je nazaj pošiljali!

Glasi.

Slovenska Krajina.

Par misijonskih i Srca Jezušova kalendarov se dobi ešče v Črensovčih v uredništvu Novin.

Naročnikom iz Lendavskih gor na znanje! Ki želite meti Novine ali M. List, dajte se spisat pri g. kaplani Berdeni. Svoje liste pa dobite naravnost v tiskarni. Plačajte naročnino v tiskarni.

Marijine Liste „Življenje sv. Martina“ za preminoče leto smo ešče pred novim letom razposlali v ništerne fare. Drūge je pa zdaj dobijo. Potrpljenje! Gde so ešče ne dali podpore na nje, naj jo dajo. Te eden list nas košta z poštninov vred dvajseti jezero kron, zato ga brez podpore nikomi ne moremo dati. Ki podpore ne da, ga ne more dobiti, samo sirote ga dobijo brezplačno.

Zgūbljeno je 11. dec. zaodvečara 100 Din. na poti od Lendave do Beltinec z uradnimi pismami vred. Pošteni najditeo naj to prekda v uredništvu Novin.

M. Sobota. Na narodni svetek so naši „Sokoli“, čeravno v adventi, meli pa veselico. Žalostno pri toj veselici pa je najbolje to, ka so svojo kulturo i državotvornost z bitjom potrdili. Gospodje s primkom Dr. so se bili kak navadni kmečki dečki v pijanosti v krčmi. Čestitamo k toj kulturi!

Samostojni i istina. Trobilo samostojne stranke, „Smetijski List“, piše, ka so Puclini vsi ednoglasno ešče naše stranke pristaši dali zavūpnico. Mi vsi, ki smo navzoči bili slovesno izjavimo, ka je kosmata laž! Na Kočarovo čtenje so ž njim vred samo štirje samostojni zdignoli gor prste i dali, ne vemo na koj, zavūpnico, mi vsi ovi, više dvesto možov, smo proti glasūvali z jako glasnimi rečmi. Či tej ljudje istini v obraz vūpajo tak lagati, kak nebi te lagali, kda majo pred sebov nevedne ljudi.

Želemo blaženo novo leto i vnogo potrplivosti vsem našim dragim vojaki 45 p. polka iz Maribora: Fuzj Mirko, Zver Stefan, Smodiš Jožef, Raduha Ignac, Šteiner Ivan, Baligač Martin, Franc Pravdič, Tratnjek Alojz, Kar Stefan.

Matere svojoj deci vojakom. Deca naša, štare je lūbezen do domovine. Z naših prs odtrgala, poslūhnite par lūbeznivih reči. Z najlepšimi navuki, z gorečov lūbenostjov smo vas pūstile od doma i vam na srce navezale: ostanite pošteni! Zdaj je prišeo čas, da se vrnete. Željno vas čakamo vsi, s trepetajočim srcom, a mámo pa edno velko skrb. Ta skrb je naš strah, če ne bi prišli takši domo, kakše smo vas poslale!!

„Paver katoličan“. S tem podpisom „Mrska Krajina“ piše, ka naš poslanec v svoj čaren i kmični tabor sove tudi evangelicance i piše, ka je on te nikda za pogane meo. Odgovorimo sledeče: Vsaki človek, ki lūbi pravico, ne trdi tistoga, ka se ne zgodilo. To potvarjanje je navadna laž. V tabor g. Klekla pa sliši tudi vnogo evangelicancov, nešteto katolicancov, bogacov tak, kak sirot i tej vsi so ešče nej v pamet vzeli nikšega čarnoga i kmičnoga tabora pri njih. Ta kmica i črnina je v duši „Pavra katoličana“, od te ne vidi svetlobe. „Paver katoličan“ s svojim imenom ovadi, ke je ne naš domači človek. Mi ne pravimo katoličan, nego katoličanec. Te „katoličan“ je bržčas iz Preka prišeo k nam i je takši „paver“, ka nosi speglane lače i vodi pisarno, v šteroj puni svoje žepe, a prazni pa našega ljudstva. Ka je te „katoličan“ „Sokol“ ne trebe povdarjati.

Že tretjikrat! „Mrska Krajina“ je že trikrat napadnola katoličanske dūhovnike. Komaj je bila deset dni štara, že jih je začnola brsati. Ka so njoj krivi? „Novine“ so deset let stare pa ne najdete v niednoj številki napadov na evangelicanske pastore. Zakaj pa te Markišavčar nje napada? Grdo je v lastno skledo plūvati, še grše pa v tūjo. Znamo, ka vsi pošteni evangelicanci obsodijo te napade.

M. Sobota. V nogo treznih i uglednih uradnikov se je izjavilo na pred kratkim v „Novinah“ izišli glas gledoč na zakotno pijančūvanje uradnikov v M Soboti, da bi je blagovolilo naše uredništvo imenoma naznaniti. (V činimo po potrebi. Vr.)

Tolvajija. Vkradnoli so v Čopinci pri Dravec Štefani v madjarsko vojaško obleko oblečeni tolvaje edno kravo i odeg-nali prek na Vogrsko. Trdi se, ka so pravi

vogrski vojaki bili. — Jerebic Matjaši iz Gomilic so odnesli iz kleti za tri akove vina i večih mestah v toj vesi so odnešene tudi kokoši.

Zahvala. Državni komisar veleposest-va grofice Zichy v Beltincih so črensovskoj cerkvi poklonili dva lepiva jaliča. Srčna hvala v imeni cele fare.

Od ministra prosvete so naš g poslanec pod br. 59/1922. na razna pitanja dobili sledeči odgovor: 1) našim dijakom srednjih šol neso mogli dati podpore, ar ne bilo v proračuni za to kredita. (Za Sokole tudi nikaj ne bilo v proračuni pa so li dobili v Ljubljani milijon kron. Vr.) 2) Dela se za to, da šole sprazni vojaštvo, i Trdkovi je že spraznilo, samo graničarje so še notri i za popravek šol je predvideno 260 jezero kron. 3) Šolska oblast meščanske šole se protivi tomi, da bi šole pūstila gimnaziji i se preselila v Dolnjo Lendavo iz gospodarskih, narodnih i verskih (ne smejte še. Vr.) pogledov. 4) Z prekmurskimi učitelji pri izpiti se milo postopalo, 44 jih je napravilo eksamen. (Več bi jih lahko, če bi se tak postopalo ž njimi kak so to naš g. poslanec prosili. Vr.) 5) Naše domače učitele so zato premestili, ka bi se slovenski navčili. Černija pa zavolo madjaronstva i komunizma. (Zakaj so pa ne vse? Vnogi premeščeni so bole znali slovenski kak ne premeščeni. Hvala Bogi, ka je ta krivica popravljena poprek. Vr.)

M. Sobota. Pred Božičom je vmro tū v 33 leti Franc Čor jako prilūblen krščanski mož, naš veren pristaš. Zapūsto je betežasto ženo i petero drobne dece. Bog njemi daj večni pokoj!

Markišavci. Po Puclovom spravišči v M. Soboti so zalecani samostojneži pribežali na oddih v našo ves, v krčmo in uredništvo Kūhar Štefana. Tū so meli tanač, kak bi razširili protikmetško svojo stranko. Pucelj minister s svojimi tovariši vred se je tū ešče nekšega drugoga dela tudi loto. Na spravišči v Soboti je naimre ne znao angeoskoga pozdravljenja moliti i prišeo se je se včit. Guči se ešče, ka je po pravi jugoslovenski dūh tudi prišeo se, ar se te v Kūharovoj krčmi brezplačno oddava.

Bratonci. Naš „Orel“ je 31. dec. obdržao svoj četrtletni občni zbor. Oprosijo se i drugi odseki, naj po § 37. „Orlovskoga Poslovnika“, kem prle zvršijo občne zборе.

Fabijola

ali

Cerkev v katakombaj.

I. Mir.

Krščanska hiša.

Popoudne je, meseca X. leta 302; vedro je nebo i vročina pojenjūje, ar se je sunce nagnolo že k ednadi. Prebivalci mogočnoga Rima zapūščajo svoje hiše i se paščijo proti Cesarovim i Salustijovim gredam, da bi se prehodili v večernom hladu i pozvedili, kaj se je med dnevom prigodilo tū i tam.

Tudi midva, dragi čtevec, se spraviva na pot; pa ne v krasne ograde, nego v nekšo hišo te ščem pripelati na Martovom poli („campus Martius“ so ga imenūvali rimljani) Martovo pole se je imenūvala ravnina na severozahodi nad mestom Rimom i (vodov) Tiberov. V prvij časij rimskoga gospodstva so se vadili tū dečki vojaškij stvarij, i možaki so se tam pogučavali o državi i drugij potrebaj. Sledkar so zozidali Rimljani na tom prostori lepe velke hiše; posebno casarje so dali zidati na njem krasne temple (cerkve za poganske boge), velka gledališča, toplice itd. Gda se začenja naša pripovest, je bilo na toj ravnini že vse puno hiš.

Naša hiša je stala ravno tam, gde je zdaj cerkev sv. Marcela. Bila je velka zidina, kakše so navadno meli Rimljani. Da bo čtevec celo pripovest bolje razmo, njemi bom povedao, kak je bila hiša zidana i kakše je bilo njeno pohištvo; kak ta, takše so bile vse rimske hiše.

Zvūnešnje stene so bile brez vsakšega zidarskoga okraska (okinča); jako malo oken ma.

Skoz edine dveri stopimo z vučice v predklet. Tla so napravljena z malij pisanij kamenčkov. S čarnimi kamenčki so na tlej vkūp sklali to reč „salve“, to je zdravo, dobrodošeo! Iz predklita pridemo v prvo hišo ali dvor, po rimsko „atrij“. Okoli sten so lepi stebri.

Na sredi mramornij tal skače vō čista voda zdaj više zdaj niže i kaplje nazaj v stūdenec tak da prle poškropi nežne rožice, štare so sklajene okoli stūdentca.

Med stebri okoli sten stoji lepo umetno napravljeno pohištvo; mehke žamatne klopi, okinčane z elefantovimi čuntami i s srebrom, stoli iz dragoga lesa jūtrovij dežel, na njij so svečniki, med svečniki umetno izdelane mramornate podobe, pa tudi drugi kinči iz srebra i brona. Na stenaj okoli visijo slike (kejsi), stare pa itak ešče tak lepe, kak či bi bile včeraj naslikane (namalane).

Namesto dver, štare bi nas pelale v drugo sobo, je viso dol lep čaren prt. Zdignemo prt i pridemo v drugo, ešče lepšo sobo. Tudi ta ma tla z mramora, i je okinčana z zlatimi podobami. Ma lepo okno, zaprto s glažovinov ali dragim kamnom, skoz štero se razlevajo ravno zadnji sunčni traki v hišo.

Med stebri iz afrikanskoga mramora sedi pri stoli gospa srednje starosti, mili je njen obraz; i dosta bridkij spominov iz minulij dni se obrazūje na njem. Brez posebne lepote je njena obleka i se zato ne vjema z bogastvom, štero jo obdaja. Vlasje i obleka i vse drugo na njoj kaže, da je dovica. Nema na sebi dragij kamenov, (s šterimi so se te kinčile Rimljanke);

samo na tenkom zlatom lanceki. štari njej visi po prsij, ma nekaj skrbno skritoga.

Ravno hekla, pa ne za sebe; na dugom platni šivle z zlatimi nitkami, zdaj segne v to, zda v ono kišto na stoli, iz nje privleče biser ali dragi kamen, da ga notri, zašije v platno, kak ravno veli to podoba na platni. Zakaj dela to?

Mogoče jo budi i drani iz tihij senj kakša skrb, da telkokrat gleda proti dveram i poslūša, či što pride? Gleda na sunce, gleda na vodno vūro poleg sebe na stoli; že postaja nemirna — gda naednok nešče poklanka na dveri. Gospa pogledne proti dveram i veselo pozdravi tistoga, šteroga je že dugo čakala.

Mučencov (mantrnikov) sin.

Lepi dečekce pribeži notri veseloga obraza i komaj ga moremo dobro pogledati, je že pri stoli. Kakšij 14 let je star, ali zadosta visiki za ta leta, lepo zraseo i skoro moške postave. Čelo njemi je visiko i kaže bister razum. Nosi navadno obleko kak rimski mladenci: do kolena dugo robačo (po rimsko preteksto); zlata krūglica njemi visi okoli šinjeka. Stari služabnik nosi za njim snopek papira z zasūkanoga pergamenta — dečekce je prišeo iz škole.

Lepo je obino i kūšno svojo mater i si potem vsedo k njenim nogam. Mati ga tihō gleda nekaj časa, kak či bi njemi štela z obraza čteti, zakaj je skoro edno vūro prekesno prišeo z šole.

Dečak pa materi pogleda v oči tak živo, tak nedužno se smeječ, da njoj odžene včas vse skrbeče misli: „Ka te je pa dnes zadržalo, predragi dečekce? Vejseti je pa znan ne kaj zgodilo?“

Iz Murske Sobotice. Ne smo šteli v javnost vlačiti te zadeve, pa izvani, jo moramo. Kak je znano, so sokolski gospodje v Soboti razpustili kulturno društvo nar. Čitalnico i sklenili prekdati celo vrednost tükarsnjemi „Sokolii“. Nekaj čitaonničarov, šteri so vidili v tom eden najnesramnejših političnih napadov, je napravilo pritožbo, štera pa ne bila povoljno rešena. Mogla se je prekdati vrednost „Sokolii“. Na den prekda je pa se je bivšim čitaonničarom dostavo sledeči letak: Odbor bivše „Čitalnice v M. Soboti“ se brani izvršiti sklep zadnjega občnega zbora, ki je bil sprejet z ogromno večino, ter skuša ugoditi malenkostni manjšini. Da protestiramo proti temu terorizmu in naučimo gotove kroge spoštovati voljo večine, sklicujemo za četrtek 14. t. m. ob 8. uri zvečer v hotelu Dobray sestanek vseh čitalničarjev. Vsled nujnosti in važnosti zadeve je udeležba vseh čitalničarjev potrebna. Pridite vsi gotovo! Sklicatelj: F. Čuček, F. Turk. Podpisala ino pozvala sta ga te dva odbornika čitaonice ino štela na te način javno nahujskati občinstvo proti ostalim gospodom, šteri so dobro vidili kama spadne to lepo premoženje. Teva dva gospoda, učitelja po pozvanji, sta tak grdo ino niskotno nastopila s tem pozivom, da za njeva nega več mesta med nami ino tanačivamo njima, naj pobereta svoje jopice pa se nej pobereta ta, kama njiva že dugo gonimo. Višji šolski svet pa prosimo naj že endnok neha pošilati se takše ljudi.

Za bivše notariuše, da bi dobili svojo penzijo, so naš g. poslanec pali poslali prošnjo v Belgrad. Za odgovor se ponavlja stara pesem. Pokrajinska uprava i načelnik slovenski ministerstva znotrajnjih zadev se jako trūdita, da kem hitrej prido do svoje penzije, a finančni minister dela teškoče, nešče dati penez, ar je prej pogodba ešče ne sklenjena z Madjarskov.

Pohvalo je višji šolski svet g. Rado Jurka, šolskoga nadzornika v M. Soboti. Dnes dva tjedna je to pomotoma včostalo z našega lista. Kak čujemo, do g. nadzornik šli v pokoj.

D. Lendava. Na Štefanovo se je poročo v našoj rim. kath. cerkvi g. učitelj Jožef Birska iz Trsta z gospodičinov Vilmov Hartmanovov. Častitamol!

Vmro je v Balatonalmadiji na Vogrskom 29. dec. bivši ugleden meščan i občinski oskrbnik v D. Lendavi Oriáš Jánoš v 81. letni starosti.

Sv. hištvo je skleno g. Krist Jani učiteo v Trniji z gd. Sterbat Matildov v Čakovci jan. 4. Mladomi pari obilno božega blagoslova želemo.

Beltinci. Invalidi dolnjelendavskoga okraja majo pri nas pri Cigüti 14. januara popoldne ob 2. občni zbor. Računi do se prekdavali i zvoli se novi odbor. Pridite invalidi.

Država.

Kak se skrbi naša vlada za duhovnike. Dr. A. B. Jeglič ljubljanski pušpek so pred Božičom okrožnico poslali svojim vernikom, v šteroj je prosijo naj z milodari podpirajo duhovnike njihove pušpekije. To pa zato, ar je naša vlada z demokratskimi i samostojnim katoličanskimi ministri z Dr. Kukovcom, z dr. Žerjavom i Pucljom ne štela niti te najpotrebnejše plače zglasati za katoličanske duhovnike. Vnogi Kranjski duhovniki so skrajnomi siromaštvi izpostavljeni, da ne morejo niti po siromaškom živeti. I liberalni listi z „Mörzskov Krajinov“ vred se slinijo itak na vse katoličanske duhovnike poprek, kak so vsi bogati.

V Cürichi na borzi se bo odsehmal notirao dinar i ne več korona.

Treznostno gibanje. V Zagrebi se je vršo veliki shod antialkoholistov decembra 17. Tak se imenujejo tisti gospodje, ki opojnij pijač na pijejo. Posebno med Srbi je dosta gospodov v tom društvu, ki velike zneske darüjejo za pobijanje pijanstva. Srbski narod je v našoj državi najbolje trezen narod. Sam pokojni kralj Peter I. je bio abstinent. V tom abstinentnom srbskom društvu se plača na leto 12 Din., za ednok 500 Din., dobrotniki pa plačajo 1000 i 5000 Din. I vnogo gospode je v tom društvu notri. Mi na Slovenskom na leto 3 milijarde spijemo ne mačecij skuz, nego opojnij pijač. Kama pridemo? . . .!

Svet.

100 letnica. Decembra 27. je minolo 100 let, ka se je rodio v kraji Dole na Francuskom Pasteur Alojz. On je eden najvejših vučenjakov zdajšnjega časa, on je najšo gor vrastvo proti pesjoj besnoči, zato se vsi zavodi, v šterij se vrači te beteg, imenujejo Pasteurjevi zavodi. Iznajšeo je tudi bacile (klice) boleznj pri kokošečoj i živinskoj kügi pri boleznj na sklezni (vranični prisad).

Pokop bujtoga predsednika Poljske republike. Telo pokojnoga je bilo v katedrali sv. Janeza. K pokopi so se zbrali člani vlade, d plomatski zbor, člani poljskoga sejma i senata, razni drugj zastopniki i pokojnoga sorodniki. Sv. mešo je darüvao kardinal nadškof Kakowski, prelat Szlagowski pa je meo govor. Pokojnoga so

položili k većinomj počitki v grobnico, trügo so nesli ministri. Pri tom je bilo oddanih 101 strelav.

Povrnjenje. 30 ruske gospode se je v Carigradi iz pravoslavja povrnolo na katoličansko vero. Ruski metropolit njim v oči meče, ka so za skledo leče povrgli pravoslavje, a oni v odprtom pismi zavrnejo potvarjanje metropolita i izjavljajo, ka po svojoj düšnoj vesti so to včinolj.

Razpisanje zakona v Čehoslovaškoj. Sokolski düh je strohovito pokvaro zakon v Čehoslovaškoj. Leta 1912. je ločenih zakonov 28. Leta 1919. pa 2633, leta 1920. 2284 i leta 1921. pa 2411. Na Moravskoj je ločenih 1919. l. 329, 1920 i 820 i 1921 pa 1113 parov. Jeli strašne številke. Zato se čuvajte Sokolov.

Vužgali so Marijino velikansko cerkev, v državi Kanada v mesti Kvebek. To je že deveta cerkev, ka so jo sovražniki kršćanstva zažgali.

Domača politika.

Samostojneži bi še radi duže kraljivali z Pašičom na vladi. Zato pošiljajo svoje zastopnike v Belgrad, da bi se pogajali za vstop v vlado. Zdjaj ližejo radikalom pete, naj je sprejmejo v vlado, a Pašič je odklono njihovo prošnjo, ar so znana njihova pogajanja z demokrati. Dao njim je pa Pašič te tanač, naj se „samostojni“ odpovejo političnomj življenji, ar so za to popolnoma nesposobni, v svojem političnom barantanji prekosijo ešče türske muslimane.

Kaj namerava Hrvatski blok? Po Hrvatskom je začeo „hrvatski blok“ močno agitacijo za volitve. Njegov cio je to, da bi blok popolnoma zmagao i demokrati niti enoga mandata ne bi dobili; zato je skleno izvrševalni odbor, naj „blokaši“ podpirajo i votirajo za vse kandidatne liste, štere so za revizijo (spremenbo) ustave.

Veliki župani (föispánok) so imenuvani. Slovenija bo mela dva velikiva župana: enoga v Ljubljani i enoga v Maribori. Za Ljubljano je imenuvani Dr. Baltič, za Maribor pa Dr. Ploj.

Kama idejo penezi z dizpozicijskoga fonda? Kak je znano, vlada ma takzvani „dizpozicijski fond“, v šterom fondj so notri velke šume, da vlada po potrebi lahko razpolaga z njimi. Zdjaj, da se približavlejo volitve, vlade razsipavle te šume za svoje volilne agitacije. Belgradski listi pišejo, da je vlada dala Dr. Zupaniči i Šušteršiči 6 milijon dinarov na razpolago, da ta teva gospoda izdavalja dva lista vč v Ljubljani. Vlada zdjaj ima pare, nego za učiteljske, katehetske i uradniške plače nema kredita. Sramotal! Tem bi še falajček krüha vzela iz zob, naj samo ona svoje ni z ke n a m e n e d o s e g n e. Zato trbej nam autonomijo, da naši ogromni davki ne bodo šli samo v Belgrad, gde bi si ništérni gospodje žepe z njimi napunjavali. Pri volitvaj obračunamo mi z vsemi centralisti. Püstimoj naše kruglici vsi v škrinjice onih strank, štere so za autonomijo Slovenije.

Svetovna politika.

Türska vlada, štere glavno mesto je zdjaj Angora v Maloj Aziji, pošlje te dni svojega zastopnika v Jugoslavijo. Te bode najbrš Izmael beg. Izmael beg je jako izobražen mož in eden najbolj agiljen izmed mlado türkov.

Češki ministerski predsednik Dr. Švehla je zbetežao na srčnoj boleznj.

Iz Češke je dovoljen prosti izvoz cukra od 1. januara.

„To ne, draga mati, nego vse mi je šlo tak po sreči, da Vam sköro ne vü pam povedati.“ Prijazno se smeje mati proti njemi; tudi deček se ljübo nasmeje i začne: „Vidim, da moram. Vej znate, da sem ne srečen, da ešče spati nemorem pri miri, či Vam ne povem vsega, ka se mi med dnevom pripeti, dobro ali slabo. Čteo sem, da mečejo Skitje v pütro kamenčke, bele ali čarne, kakši njim je teže bio den: srečen ali nesrečen. Či bi jaz meo to navado, bi vrgeo vsaki den beli kamenček v pütro, naj bi bio tak srečen kak dnes: v takšo srečo si čtem to, ka se mi je dnes zgodilo. Ali dnes prviokrat dvojim, ali bi Vam povedao vse ali ne.“

Deček sogne po maternoj roki i jo pritisne na lampe; all gda zagleda njeno skrbljivo obličje, nadaljuje: „Nikdar se ne bojte, ljubljena mati, Vaš sin je ne naredo nikaj, ka bi Vas moglo razžalostiti. Povejte ali ščete znati vse, ka se mi je dnes pripetilo, ali samo to, zakaj sem tak kesno prišeo domo?“

„Vse, vse mi pripovej dragi Pankracij, nej zadene to tudi mene, ka se pripeti tebi.“

„Znate da sem dnes šo zadnjikrat v šolo, i poglejte, posebno blagosloven je bio te den za mene pa tudi pun čüdnij dogodkov. Dnes nam je dao učiteo Kasijan nalogo, „da mora pravi modrijan vsikdar biti pripravlen dati svoje življenje za pravico.“ Nikdar sem ešče ne čüo kaj tak mlačnoga, tak neslanoga, kak so bile naloge mojih souučencov; no pa so si tej sirmacije ne sami krivi toga. Ka oni znajo, ka je resnica, — ka bi jij pa te gnalo v smrt!?

Vse nači je to pri kristjanaj. Resan lepa je takša naloga za njega — to sem tudi jaz čüto: moja naloga je bila najboljša. Kak mi je gorelo srce, gda sem jo čteo v šolj! Mati, puna je bila moja naloga Vašij navukov. Moje veselje bi me skoro izdalo; med gučom mi je vujšla reč „kristjan“ namesto „modrijan“ i „vera“ namesto „resnica.“ Gda sem se prvikrat zmoto, sem vido, kak se je Kasijan prestrašo, i gda mi je drugikrat vujšla napačna reč, so ga skuze pobile, nagno se je k meni i mi je pravo: „Pazi, deček pazi — tü poslüšajto tenka vüha poganov.“

„Ali je mogoče, da je Kasijan kristjan? Poslala sem te k njemi v šolo, ar je vučeni i se lepo obnaša, oh kak moram zato zahvaliti Boga! Pa pripovedavaj, pripovedavaj, drago dete! Ka se je zgodilo potem?“

„Mojo zmešnjavo je mogoče maloštéri razmo, ar so vsi vküp tukli z dlamni, gda sem končao svoj lepi guč; samo Korvin je nekaj čemerno gledao na mene i si grizeo lampe.“

„Sto je Korvini, zakaj je bio čemereno?“

„Najstarejši je v školi i najmočnejši, pa tudi najveškj düplin. Itak pa je toga ne on kriv; večkrat je že pokazao, da je čemereno na mene; pa jaz ne vem, ka sem njemi napravio. Gda smo šli domo i smo se bližali (vodi), mi je v nazočnosti vsej vučencov zaničüvano pravo:“

Dale

Ka je sokol?

Tü vidimo, kak so naši gojitelje i učitelje mladine kratke misli, ar jim je za drugo več, kak za dobro vzgojo mladine. Vsaki najbolj navaden človek lahko spozna, da to nasprotje na vzgojo nede dobro. Vej pa se ešče niti učitelje nemrejo zdržati, da ne bi ednih bolj ljubili kak druge, kak bi pa potem deca mogla!

Deca se med sebov zbijejo i že smrtno sovražijo. I čí kaplan dete kaštiga zato, ar je bodikaj, njemi drugi v oči mečejo, da ga je zato kaštigao, ar je Sokolič. Tak ešče školske oblasti netijo v deci čemere i sovraštvo. Lepe sade te si tak zgójili, vi modri učitelje! Čí je ešče kaj pameti na sveti, se more ta nora sokolska vzgoja odpraviti! — Vsi pa znamo, da, dokeč je dovoljeno edno društvo, more biti dovoljeno tüdi drugo.

Sokol pa, — sezna da po svojij navukaj slobode! — šče celo s silov vpreči vse v svojo službo. Na sokolskom tabori v Novom Sadi (Ujvidék) so 1919. leta Sokoli sklenili, da njim država more dati to:

1. Vsa telovna vzgoja mladine naj se vrši v sokolskom dühi. Sokolski navuk od telovadbe naj se zapove za fundament vsakše telovne vzgoje na vsej školaj. I to je že naprej spisano. — 2. Naj se zapove telovadba tüdi za tisto mladino, štera ne hodi v školo, i to za moške do 24. leta, za ženske do 20. leta. — 3. Celu telovadbo v državi vzeme v svoje roke Sokol, država pa občine pa morejo plačati vse stroške itd.

To se pravi: Pod državnov zapovedjov i na državne i občinske stroške se naj prinas mladina s silov vrže v brezverstvo i se pokvari.

Ar so se njim te želje do dnes ešče ne spunile, ščejo dosegnoti svoje cile nači. Zdaj agitirajo s tem, da je Sokol od države priznan i da je naš krao sam Sokol. — Da je krao Sokol, toga je on sam nikdar ne povedao na Slovenskom, čiravno, je meo zato zadosta prilike, gda so se njemi Sokoli tak prilizovali. Da bi bio krao kotriga kakšega društva? Jako dvomimo. Gvüšno ga je Sokol zam za svojega napravu. Resan pa je nekaj drugoga istina: naš modri krao je povedao i naročo, da more Orel pri državi i vojaški oblasti ravno telko valati kak Sokol.

Zato, Sokoli, ne lovite s takšim železom ptičov! I čí bi krao resan bio Sokol, mi nemamo nikaj proti tomi, ar srbski Sokol do zdaj ne meo nikaj opraviti s slobodomiselstvom, kak ma naš. I mi se ne vojskujemo proti sokolstvu samomi, nego proti njüvim slabim navukom, štere slovenski Sokol širi z češkimi, i šteri vodijo našo mladino v pogübo.

Nikdar se je ešče ne skrivala v lepoj obeki na zvünaj tak debela laž, kak se skriva v sokolskoj rdečo robači, Vöro „spoštlüjejo“, pa jo tüdi sovražijo. Gučijo od kulture, sami so pa najbolje sirovi. Oznanavajo slobodo, v istini pa jo preganjajo. Včijo vednakost, nikše vednakosti pa ne trpijo. Gučijo od bratstva, brate pa bijejo i morijo. Narodnost povečavajo, narod pa kvarijo. Ajmó mi Sokoli... spevlejo Sokoli. Kam ajete?... Kak smo vidili, na pijačo i ples, v sirovost i grobjanstvo, v brezbožtvo i poganstvo. — Stojte! Po toj poti ne dalje! Zadosta je togal Slovensko ljudstvo ešče gotovo ma telko vöre, da si nede dalo tak kvariti mladine.

Ali ka bi ešče gučali naprej?! Pitamo samo: Ali je mögoče, da se najdejo slovenski stariši tak brez vesti, da bi mogli svojo deco dati v varstvo i vzgojo takšim rokam?...

Gor srca!

To smo ne pisali zato, da bi šteli širiti Orla. Ne! Omenili smo Orla samo telko, kelko je bilo potrebno, da spoznamo Sokola.

Pisali smo zato, da se vidi, ka se dela proti kršćanstvi, kak se i kvari ljudstvo, i ka to dela Sokol sam. Pisali smo samo istino. Pisali smo odkritosrečno, a ne iz sovraštva. Čí smo napravili Sokoli kakšo krivico, naj jo pokaže,

pa jo bomo popravili. Mi nemamo cila, da bi hujskali. Čí bi Sokol resan bio takši, kak bi mogo biti, telovadno-društvo z narodno v brambnim namenom, što bi mogo meti kaj proti? Čí ga že ne bi hvalili, bi bar tiho bili. Čí bi pa ešče vršo tisti lepi cio, šteroga si je sam napravu, da bi miro brate, bi njemi vsi domoljübi, kakšegašte mišljenja so i tüdi mi-spevali hvalo. Zdaj pa se je Sokol spremeno popolnoma v kulturnobojno društvo i v to šče potegnoti ves narod. Na to pa nesmemo tiho biti. Predugo smo tiho bili. Toga nemremo trpeti, da bi se s sladkimi rečmi naša mladina vodila v vörski prepad. Čí se je gda, te se je zdaj tü spremeno v angela svetlobe — düh tmice... Što je toga ne spoznao iz te knige, te šče östati slepi.

Mi, štere je osvetlilo toplo sunce božje svetlobe, smo ne zadovoljni z lampico slobodomiselnoga navuka. Kak mali je svet, kak sirnak je človek, kak nizki so njegovi cili v svetlobi lampice! Ta svetloba vodi v nižine življenja. Kak vse načiši je svet i človek, je ne samo višja vrstaž ivali. Ne, telo je ne vse, düša pa nikaj, nego telo je samo posoda dosta bolje plemenitoga bitja, düša, štera je podobna Bogi. Vsa prilichnost tela more služiti bole visokim cilom. Ne, človek je ne samo zato na sveti, da zgnjili, nego ma neskončne vekše i lepše cile. Večno šče živeti i šče kraljivati k tomi večnomi življenji najkonečno vodi cela naša vzgoja i vse naše izobraževalno delo! Vsa poštena slovenska mladina, beži za temi cili, zdigni svoje srce k večnomi cilij!

V sive višave düh naš poleti, višjih cilov vabi nas žar! Naša mladost bo večno cvetela, naša pomlad ne mine nikdar!

Konec

Gospodarstvo.

Cene silja:

Pšenica	1700—1740 K.
žitó	1350—1400 "
kukurica	1600—1680 "
ječmen	1200—1250 "
oves	1150—1200 "
grah	1380—1400 "
krumpiši	600—700 "

V Ljubljani so se cene zdignole živim prašičom na 80—85 K. kg. žive vage. Amerikanska mast 118—120 K. domača 130—140 K. Mleko stane 14 K. liter, jajce 7—8 K. cukor kristalni 74 K. v kockah 88 K. kila; mela št. 0 29 K. bela krüšna 25 K. čarna krüšna 22 K. kaša prosena 25 K. otrobi 10 K. za kilo. Kubikmeter drv stane 600 K. seno dobro metercent 1000 K, slama 700 K.

Cene petroleji: Monopolska uprava je vödala odrebo, da se bo petrolej odavao 1. jan. 1923. po 550 dinarov za 100 kg. Pa takšem 1 kg. petroleja stane 22 koron, mi ga pa moremo plačivati v Prekmurji dosta više.

Cene mesa: govedina 44 K. teletina 68, svinjsko meso 80 K. kila. Mast se odavle po 140 K. Slanine se dobijo po 130—125 K. kg.

Vrednost penez. 1 doiar stane 360—365 naših kron, 1 italijanska lira 16—18, 1 francuski frank 26—28, 1 češka krona 10—11 naših kron, za 1 dinar se dobi 380—400 avstrijskih in 24—26 vögrskih kron. — Na borzi v Cürihi naša krona ne notira več, nego samo dinar. 2. jan. je notiral dinar 550. Vsi zavodi od 1. januara morejo voditi svoje račune samo v dinarskoj valutí. Tak je prišao konec naše krone.

K ODAJI JE

v M. SOBOTI, Mala Kaniža št. 139. hiža s petimi sobami, kühnjov, dvema kletoma, štalov i gümlöv. K hiži sliši 416 kvadrat klafrov fundüša i frtao plüga zemlje.

Zglasite se pri

Dragovič Štefani na gornji naslov.

Išče se ponücana stolarska šker.

Što jo ma, naj se zglati v tiskarni v Dolnji Lendavi.

Proda se parni mlin na tri pare, lokomobila 16 H-P. priprava za izdelovanje olja, se zraven spadajočo mlaticnico na zelo prometnem in pripravnem prostoru za vpostavitev žage in razširjanje mlina.

Cena Din. 325.000.—

Naslov izve se v uredništvu lista.

Na odajo je 5 plügov loga v Markiševci. Log stoji x debeloga mešanoga lesa in dvakrat se lahko kosi v njem. Več se pozvej pri

KOLOŠA ŠTEFANI v M. Soboti. Grajska ul. 12.

Šošarski cilindri mašin

brez vse falinge ma k odaji

FILO JANOŠ v FOKOVCIH, hš. 15.

5-3

Cena po dogovori.

Singer-mašini za šivanje.

Amerikanski Singer šivalni stroji dobijo se za Prekmurje

v trgovini

BRATA BRUMEN
MURSKA SOBOTA

Cerkvena ulica 102. (polog biroviže),

v Dolnji Lendavi

pri

BEDIČ IN KAC

Dobijo se tüdi Singer igle, olje, konci, nadomestilni deli itd. (šivalni stroji za sabole, šujstre i za familije).

Odavle se na rate (24 mesecov).

Singer šivalni stroji BOURNE & Co. New-York.

DR. IGO JANC,

filškališ

v MARIBORI,

ki je imeo dozdaž sküпно pisarno z odvetnikom g. Dr. Irgoličom, Aleksandrova cesta 45., naznanja, da je odpro svojo lastno pisarno v Vetrinjski vulici št. 8.

En sluga za domači poseo se taki sprejme. Naslov se pozvedí v tiskarni v D. Lendavi.

Egy háziszolga felvétetik cim a könyvnyomdában megtudható.

Podpirajte Novine!